

УДК 349.6: 349.41

ЩОДО ПИТАННЯ ІНФОРМУВАННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ ПРО АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В ЛІСАХ УКРАЇНИ

**О.В. ГУЛАК, кандидат юридичних наук, доцент,
Національний університет
біоресурсів і природокористування України**

Анотація. У статті здійснено аналіз окремих аспектів адміністративної відповідальності за порушення вимог пожежної безпеки в лісах України, насамперед з позиції висвітлення профілактичної інформації профільним відомством.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, порушення вимог пожежної безпеки в лісах України, адміністративна відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки в лісах

Проблематика адміністративної відповідальності за порушення вимог пожежної безпеки в лісах України певним чином була дотичною до предмета дослідження у наукових працях фахівців як адміністративного, екологічного, земельного права, так і представників лісівничої науки, державного управління тощо, серед яких: В. Курило, В. Єрмоленко, В. Семчик, В. Авер'янов, О. Сторчоус, І. Гиренко, Н. Марфіна, Л. Мендик, Ю. Шемшученко, П. Лакида, С. Зібцев та багато інших.

Окремі аспекти досліджуваної проблематики розглядались у працях Л. Головка [1], І. Гиренко, В. Курила, В. Курзової [2] та мали неабияке значення під час підготовки наукової праці. Окремі питання даного наукового дослідження були розглянуті нами у низці наукових праць, зокрема: «Забезпечення пожежної безпеки лісових масивів на сучасному етапі розвитку нашої держави» [3] та «Окремі аспекти адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері пожежної безпеки в лісах України» [4].

Безпосередньо цією проблематикою займаються спеціалісти профільної галузі, які уповноважені доносити відповідну інформацію до населення, зважаючи на сучасні високі ризики та нинішній загрозливий стан кількості лісових пожеж, що, на жаль, незважаючи на світовий технологічний прогрес, лише погіршується.

Мета наукової статті полягає у аналізі окремих аспектів адміністративної відповідальності за порушення вимог пожежної безпеки в лісах України, насамперед з позиції висвітлення профілактичної інформації профільним відомством.

Слід зазначити, що найбільш частою причиною виникнення пожеж в екосистемах є людський чинник, про що повсякчас наголошують уповноважені державні органи та працівники лісової галузі. Так, прес-служба Київського

обласного управління лісового та мисливського господарства причиною 90 % пожеж у природних екосистемах називає діяльність людини [5]. Офіційна сторінка Державного агентства лісових ресурсів називає масові порушення вимог пожежної безпеки з боку населення, які останнім часом лише частішають, причиною понад 98 % лісових пожеж [6].

Разом з тим, задля упередження їх виникнення, на офіційному сайті Державного агентства лісових ресурсів України зазначається інформація і щодо міри відповідальності за правопорушення у сфері дотримання пожежної безпеки в лісах України. Так, в одному з повідомлень йдеться: «Один кинутий у лісі непогашений недопалок чи залишене після себе жевріюче вогнище може стати причиною масштабних лісових пожеж. На громадян, які не дотримуються Правил пожежної безпеки в лісах, чекає адміністративна відповідальність у вигляді штрафів від 17 до 50 грн. Наголошуємо, що у разі настання значних негативних наслідків, лісопорушники притягуються до кримінальної відповідальності» [7].

Інше повідомлення цього ж сайту, з різницею у декілька днів, з-поміж іншого зазначає: «Адміністративна відповідальність за порушення правил пожежної безпеки – відповідно до статті 77-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КупАП) [6] – накладення штрафу на громадян від 20 до 40 неоподаткованих мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 70 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян» [5].

Насправді обидва інформаційні повідомлення офіційного джерела дещо перекручують таку чітку інформацію, що визначена нормами вітчизняного кодексу. Оскільки, по-перше, саме ст. 77 КУпАП «Порушення вимог пожежної безпеки в лісах» визначає вид адміністративного стягнення за аналогічне порушення, зокрема: «Порушення вимог пожежної безпеки в лісах – тягне за собою накладення штрафу на громадян від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Знищення або пошкодження лісу внаслідок необережного поводження з вогнем, а також порушення вимог пожежної безпеки в лісах, що призвело до виникнення лісової пожежі або поширення її на значній площі, – тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від трьох до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від семи до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» [8]. Так, законодавець встановив градацію санкцій за вчинення даного виду порушення залежно від тяжкості наслідків та приналежності суб'єкта скоєння правопорушення до публічної служби.

Таким чином, інформація про те, що: «На громадян, які не дотримуються Правил пожежної безпеки в лісах, чекає адміністративна відповідальність у вигляді штрафів від 17 до 50 грн.» є не зовсім достовірною, оскільки така відповідальність покладається лише на громадянина, як на суб'єкта відповідного правопорушення і лише у тому випадку, коли порушення вимог пожежної безпеки в лісах не призвели до знищення або пошкодження лісу, а також до виникнення лісової пожежі або поширення її на значній площі. Окрім

того, сума неоподаткованого мінімуму доходів громадян станом на 2015 р. – часу появи такої інформації, – становить 17 грн. Тож відповідний штраф може вимірюватись розміром від 17 до 51 грн.

Наступне повідомлення Державного агентства лісових ресурсів України щодо ймовірного розміру штрафу за порушення правил пожежної безпеки в лісах, а саме: «Адміністративна відповідальність за порушення правил пожежної безпеки – відповідно до статті 77-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення – накладення штрафу на громадян від 20 до 40 неоподаткованих мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 70 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян» є ще більш не об'єктивним, оскільки досить викривлено відображає санкційну частину норми адміністративного законодавства. Передусім ст. 77-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначає міру відповідальності за певний вид адміністративного порушення правил пожежної безпеки в лісах – «Самовільне випалювання рослинності або її залишків», при тому, що саме ст. 77 КУпАП прописує вид адміністративної відповідальності за порушення вимог пожежної безпеки в лісах у цілому.

Адміністративна ж відповідальність у виді накладення штрафу на громадян від 20 до 40 неоподаткованих мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 70 до 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян настає, відповідно до ч. 2 ст. 77-1 КУпАП у випадку випалювання стерні, луків, пасовищ, ділянок із степовою, водно-болотною та іншою природною рослинністю, рослинності або її залишків та опалого листя на землях сільськогосподарського призначення, у смугах відводу автомобільних доріг і залізниць, у парках, інших зелених насадженнях та газонів у населених пунктах без дозволу органів державного контролю у галузі охорони навколишнього природного середовища або з порушенням умов такого дозволу, а так само невжиття особою, яка одержала дозвіл на випалювання зазначеної рослинності або її залишків та опалого листя, заходів щодо своєчасного їх гасіння – вчинених в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Якщо ж аналогічні діяння не стосуються територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в таких випадках, згідно з ч. 1 ст. 77-1 КУпАП, вони тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від п'ятдесяти до сімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Разом із тим вважаємо, що заклик до населення оберегти природу та не вчиняти дій, які можуть призвести до лісової пожежі із наведенням суми штрафу у 17–51 грн за можливе правопорушення навряд чи приведе до дієвої оптимізації у цій сфері та зменшення кількості лісових пожеж.

Відтак, суха статистика є більш красномовною.

Рис. 1. Дані Офіційного сайту Державного агентства лісових ресурсів України [9]

Що ж до даних за 2015 р., то станом на середину року кількість лісових пожеж втричі перевищила відповідний період попереднього року.

Таким чином, з метою удосконалення механізму забезпечення пожежної безпеки в лісах слід, окрім організаційних елементів, удосконалити систему відповідних нормативно-правових актів, зокрема збільшивши розмір штрафу за порушення правил пожежної безпеки в лісах та удосконаливши систему контролю та нагляду за спалюванням сухостою тощо, насамперед уздовж доріг та на сільськогосподарських землях, зважаючи на те, що у 90 % причиною лісових пожеж є саме людська недбалість. Втім, дієвого удосконалення потребує передусім і процедура притягнення до відповідальності за відповідні правопорушення, чого, на жаль, повсякчас і не відбувається.

Викривлення ж проаналізованої вище інформації офіційного сайту є недопустимим, на що, зокрема, Державне агентство лісових ресурсів України має звернути увагу.

Список літератури:

1. Golovko L.O. Problems of international legal regulation of food security // L.O. Golovko // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2014. – № 197. – Ч. 2. – С. 291–296. – (Серія «Право»). : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.ru/item.asp?id=22622888>

2. Курило В.І. Правове забезпечення збереження і використання генетичних ресурсів рослин через призму глобалізації проблеми біобезпеки / В.І. Курило, І.В. Гиренко, В.В. Курзова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2012. – № 173-3. – С. 98–116. – (Серія «Право»). : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.ru/item.asp?id=22257960>

3. Гулак О.В. Забезпечення пожежної безпеки лісових масивів на сучасному етапі розвитку нашої держави / О.В. Гулак // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2013. – № 182. – Ч. 2. – С.

190–194. – (Серія «Право») : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.ru/item.asp?id=22023837>

4. Гулак О.В. Окремі аспекти адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері пожежної безпеки в лісах України / О.В. Гулак, Н.Ю. Помянська // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2014. – № 197. – Ч. 2. – С. 208–214. – (Серія «Право») : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elibrary.ru/item.asp?id=22622874>

5. Обережно – пожежі у природних екосистемах. - Від 27 квітня 2015 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=147848&cat_id

6. Охорона лісу від пожеж - Від 27 лютого 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article;jsessionid=412D7A05D98>

7. Громадяни, дотримуйтеся пожежної безпеки у лісі! - Від 30 квітня 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article?art_id=148209&cat_id=32

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 7 грудня 1984 р. № 8073 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/80731-10.

9. Охорона лісу від пожеж : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/article;jsessionid=412D7A05D98>

Аннотація. В статті проведено аналіз окремих аспектів адміністративної відповідальності за порушення вимог пожежної безпеки в лісах України, зокрема з позиції освітлення профілактичної інформації профільним відомством.

Ключевые слова: адміністративна відповідальність, порушення вимог пожежної безпеки в лісах України, адміністративна відповідальність за порушення вимог пожежної безпеки в лісах.

Annotation. In the article the analysis of certain aspects of administrative amenability for violation of fire safety in forests of Ukraine, especially from the standpoint of illumination of prevention information of profile agency.

Keywords: administrative amenability, violation of fire safety in forests of Ukraine, the administrative amenability for violation of fire safety in forests.